

Уважаеми читатели,

Една от стратегическите цели на правителството на Република България е да се предостави възможност на българските граждани при желание от тяхна страна свободно и достойно да упражняват своята професия в държавите-членки на ЕС.

Един от основните механизми за тази цел е подписването на двустранни споразумения за заетост с държавите-членки на ЕС, които ще действат до пълноправното присъединяване на страната ни към голямото европейско семейство.

Доколкото това е един безспорно продължителен процес, целта ни е с настоящата брошура да Ви предоставим полезна информация относно условията и реда за влизане, пребиваване и работа в държавите-членки на ЕС, както и за вече действащите двустранни споразумения в областта на заетостта и социалното осигуряване.

Като се надявам, че по този начин ще Ви бъдем полезни,

Оставам искрено Ваша,

Лидия Шулева
заместник министър-председател и
министър на труда и социалната политика

Уважаеми читатели,

Свободното движение на хора е едно от най-важните измерения на Европейското гражданство и е възлов момент на вътрешния пазар, чието формиране преди 10 години празнувахме наскоро.

Разпоредбите на Общността в тази област обхващат аспекти като общата система на взаимно признаване на квалификации, свободното движение на работници и координацията на социално-осигурителните схеми.

Преди пълноправното членство и известно време след него спрямо българските граждани, желаещи да упражняват професията си в държава-членка на ЕС ще продължат да се прилагат националните мерки. След този преходен период, обаче, българските граждани ще могат пълноценно да се възползват от съответните разпоредби на Общността.

За този именно преходен период настоящата брошура представлява добро ръководство за запознаване с Вашите възможности и права.

Желяя Ви ползотворно четене,

посланик Димитрис Куркулас
ръководител на Делегацията на ЕС в
България

Министерство на труда и социалната политика издава брошурата "Условия за влизане, пребиваване и работа в държавите-членки на Европейския съюз. Двустранни спогодби на Република България за заетост. Двустранни спогодби на Република България в областта на социалното осигуряване" в изпълнение на Комуникационната стратегия за подготовка на членството на Р България в ЕС София, 2002 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА РАЗРЕШИТЕЛНИТЕ РЕЖИМИ ЗА ПРЕБИВАВАНЕ И РАБОТА	3
---	----------

УСЛОВИЯ ЗА ВЛИЗАНЕ, ПРЕБИВАВАНЕ И РАБОТА В ОТДЕЛНИТЕ ДЪРЖАВИ-ЧЛЕНКИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ	5
Република Австрия	5
Кралство Белгия	6
Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия	7
Федерална република Германия	7
Република Гърция	9
Кралство Дания	10
Република Ирландия	11
Кралство Испания	11
Италианска република	12
Велико херцогство Люксембург	13
Кралство Нидерландия	14
Португалска република	15
Република Финландия	16
Френска република	17
Кралство Швеция	18

ДВУСТРАННИ СПОГОДБИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА ЗАЕТОСТ	19
---	-----------

ДВУСТРАННИ СПОГОДБИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ В ОБЛАСТТА НА СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ	23
---	-----------

ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА РАЗРЕШИТЕЛНИТЕ РЕЖИМИ ЗА ПРЕБИВАВАНЕ И РАБОТА

Разрешението за работа е основен инструмент за контролиране на трудовата имиграция в държавите-членки на Европейския съюз (ЕС). Получаването на разрешение за работа е гаранция за осигуряването на равни условия на труд, заплащане, отпуски и т.н. – като на работниците от страната-домакин. Решението за издаването му се взема след преценка на ситуацията на пазара на труда на приемащата страна. Тя се прави от службите по заетостта. Принципът е граждани на трети страни (които не са членки на ЕС) да се приемат за определена работа, ако за нея няма кандидати от страната или от други държави-членки на ЕС. Първото кандидатстване за издаване на разрешение за работа обикновено се прави в дипломатическите представителства на съответната държава, т. е. извън границите ѝ. Само в изключителни случаи се позволява да се кандидатства на територията на страната-домакин, ако кандидатът вече пребивава законно там на друго основание, но не е бил допускан до пазара на труда за определен изчаквателен период, като например съпрузи, деца на работници-мигранти и други. Разрешенията за работа и разрешенията за пребиваване са в тясна зависимост едно от друго.

3

Съществуват два основни вида разрешения за пребиваване:

Разрешение за временно пребиваване

Този вид разрешение е обвързано с определена цел, която по своята същност е строго ограничена във времето. Продължителността на разрешението за временно пребиваване е различна и зависи от решението на съответните власти за всеки отделен случай. В някои държави-членки повторното му издаване или подмяната на това разрешение за пребиваване с по-дългосрочно разрешение за пребиваване изисква кандидатът да напусне страната и да кандидатства отново зад граница след определен период от време. В други държави разрешението за временно пребиваване се прекратява в случай, че гражданите на трети страни останат безработни.

Разрешение за постоянно пребиваване

Това разрешение не се издава на гражданин на трета страна, който кандидатства за първи път, защото за получаването му се изисква определен брой години легално пребиваване на територията на държавата-членка на ЕС.

Най-общо казано, разрешенията за работа биват краткосрочни и дългосрочни:

Краткосрочно разрешение за работа

Краткосрочното разрешение за работа е обвързано с определена заетост при определен работодател. Критериите за издаване на този тип разрешение за работа са ясно регламентирани и властите следва да потърсят местна работна ръка или работници от държавите-членки за заемане на същата длъжност, преди да дадат разрешение за наемане на работник от трета страна. Това означава, че на практика граждани от трети страни с професии, които са в дефицит на местния трудов пазар, могат да получат разрешение за работа. Продължителността на всяко разрешение варира и в съответствие с трудовия договор. Но дори кандидатът да получи постоянен договор от работодателя, разрешението за работа е ограничено във времето, когато се издава първоначално – обикновено за една година. Разрешението за работа може да бъде продължавано до определен брой години. Основно правило е разрешението за работа да не надхвърля срока на разрешението за пребиваване. Подновяването на разрешението за работа зависи от индивидуалния случай и от типа упражнявана заетост. В повечето случаи бъдещият работодател предоставя молбата за издаване на разрешението за работа пред съответните власти.

Дългосрочно разрешение за работа

Чужденците могат да кандидатстват за по-дългосрочно разрешение за работа или за неограничено във времето разрешение, ако са пребивавали законно определен брой години в страната.

Обръщаме внимание, че след влизането на територията на държавата, в която ще отседнете, сте задължени да декларирате вашето пристигане в службата за чужденци по местопребиваване. Следва да се внимава да не се просрочват разрешенията за пребиваване и разрешенията за работа. Несъблюдаването на тези срокове води до наказания както за чужденеца, така и за работодателя. Наложени наказания на чужденеца предвиждат и забрана за влизане както в страната, така и в цялото Шенгенско пространство, тъй като нарушителят се включва в общия списък за нежелани лица в тези държави. България е сключила двустранни спогодби за реадмисия с всички държави-членки на ЕС, с изключение на Ирландия, с която предстои подписването на такава спогодба. Рeadмисионните спогодби съдържат точен механизъм, в съответствие с който нарушилите закона се връщат обратно. Пълна информация за вашия престой в държава-членка на ЕС можете да получите в дипломатическите и консулските представителства на съответните държави в България и в българските дипломатически и консулски представителства в чужбина – адресите и телефоните са дадени в настоящата брошура.

УСЛОВИЯ ЗА ВЛИЗАНЕ, ПРЕБИВАВАНЕ И РАБОТА В ОТДЕЛНИТЕ ДЪРЖАВИ-ЧЛЕНКИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

РЕПУБЛИКА АВСТРИЯ

Условия за влизане и пребиваване

При пътуване е необходимо да притежавате задграничен паспорт с валидност минимум шест месеца към датата на пътуването. Не се нуждаете от виза за влизане, транзитно преминаване и краткосрочен престой в страната до 90 дни в рамките на 6 месеца от датата на първоначалното пресичане на външната граница на Шенгенското пространство. При съпровождане и събиране на семейства, както и за започване на работа и при обучение, следва предварително да получите визи от австрийското посолство. Австрия не е определила примерна сума, която да се изисква при влизане в страната. Властите вземат решение за всеки отделен случай според мотива, вида и продължителността на декларирания престой. Виза за пребиваване с определена цел: практика, следване, обучение и пр., или за дългосрочно пребиваване - за работа и други, се получава от посолството на Австрия по определена процедура.

Посолството на Република Австрия в София е на адрес:

София, ул. "Шипка" №4

тел. 981 17 21; 980 35 73

Условия за работа

За наемане на работа в Австрия следва да притежавате работна виза. Тя се издава от посолството на Австрия в София по определена процедура и изисква разрешението на австрийската служба по заетостта. Пълна информация за това, какви документи се изискват, може да се получи от австрийското посолство. По принцип ограниченото разрешение за работа варира в зависимост от типа заетост и е в рамките на годишна квота за граждани на трети страни. То се издава след пазарен тест. Изискват се разрешение за пребиваване, позволяващо заетост, неналичие на нелегална трудова заетост в предишни периоди и други. Дава се за определена работа. За издаването му кандидатства работодателят. Общото разрешение за работа е за срок до две години. Не е квотно ограничено. Дава се след една година законна заетост и е валидно за цялата страна. Наемането на работа без разрешение е забранено. Спрямо чужденец, работещ нелегално, се налага принудителната административна мярка екстрадиране и забрана за влизане в страната. Мярката не винаги се отразява в паспорта с т. нар. "черен печат", но забраната се залага в компютърните системи и при опит за влизане в Австрия или други Шенгенски държави лицата не се допускат.

Адресът на българското посолство във Виена е:

ÖSTERREICH, 1040 Wien

BOTSCHAFT DER REPUBLIK BULGARIEN

Schwindgasse 8

Tel. (0043-1) 505 3113, 505 64 44; Fax (0043-1) 505 14 23

КРАЛСТВО БЕЛГИЯ

Условия за влизане и пребиваване

Не се изисква виза за български граждани, които посещават Белгия за престой до 90 дни в рамките на 6 месеца. Мотив за безвизово пътуване при упоменатите условия може да бъде частно гостуване, туризъм, преговори, сключване на договори, участие в кратки курсове. Този престой не дава право за извършване на дейност с цел трудово възнаграждение или учение. Заплащане под формата на прехрана и подслон може

да бъде възприета като трудово възнаграждение. При осъществяване на безвизов престой на белгийска територия българският гражданин трябва да притежава паспорт с валидност най-малко 3 месеца след датата на приключване на пътуването, както и билет за обратно връщане или необходимите финансови средства за това. Ако той не може да представи доказателства за каквото и да е финансово обезпечаване на територията на Белгия, трябва да разполага с 50 евро за всеки ден от своя престой.

6

Условия за работа

Българските граждани, желаещи да работят в Белгия, задължително преди влизането в страната трябва да получат разрешение за работа, за което работодателят прави искане пред компетентните белгийски власти. Работната виза се получава от посолството на Белгия в София по установен ред. Информация за това, какви документи се изискват, може да се получи от белгийското посолство. При нарушаване на разпоредбите за наемане на работа нелегалният работник се санкционира. Наказателните санкции са затвор до една година и вписване на чужденеца в т.нар. "черен списък", вследствие на което лицето не се допуска на територията на нито една от Шенгенските държави. Единият вид разрешение за работа е т. нар. "разрешение тип "В"" и е с продължителност до една година. Издава се след провеждането на пазарен тест, представено медицинско свидетелство, доказана професионална квалификация и други. За това разрешение кандидатства работодателят. За получаване на разрешение за работа тип "А", което е за неограничено време, кандидатът по принцип следва да е гражданин на страна, с която Белгия има подписано съответно двустранно споразумение и се издава обикновено след пет години непрекъснато легално пребиваване в Белгия. Консултирайте се преди заминаване с консулската служба на посолството на Кралство Белгия в София:

София, пл. "Велчова завера" №1
тел. 988 72 80, факс 963 19 45, 963 36 38
Посолство: тел. 988 72 90, 988 72 95

Адресът на българското посолство в Брюксел е:
BELGIQUE, BRUXELLES 1180
Ambassade de la Republique de Bulgarie
58, Avenue Hamoir, UCCLE
Tel. (0032-2) 374 84 68; 375 22 34 ; Fax (0032-2) 374 91 88

ОБЕДИНЕНО КРАЛСТВО ВЕЛИКОБРИТАНИЯ И СЕВЕРНА ИРЛАНДИЯ

Условия за влизане и пребиваване

Великобритания е член на ЕС, но по отношение на визовия режим осъществява различна политика. При пътуване за Великобритания е необходимо да притежавате валиден паспорт и виза. Трябва да сте подготвени за подробни обяснения пред граничните власти относно причината за влизане в страната, както и да покажете необходимите за това документи.

Адресът на британското посолство в София е:

София, ул. "Московска" №9

тел. 980 12 21, факс 980 12 29

Условия за работа

За да работите във Великобритания, се нуждаете от разрешение за работа, което се осигурява от работодателя. Всяка конкретна молба за работа се преценява с оглед на следните основни критерии: дали наистина има вакантно място, налице ли е необходимата квалификация, дали има местни подходящо квалифицирани кандидати, които биха могли да вършат съответната работа. Продължителността на разрешението за работа зависи от различни обстоятелства, включително и от срока на трудовия договор, но обикновено разрешението е за срок максимум до три-четири години. По правило съпрузите на получилите разрешение за работа, както и децата им на възраст до 18 години, имат право да ги придружават и да пребивават във Великобритания заедно с тях. Студентите, приети за обучение за повече от 6 месеца, могат да работят, ако спазват следните изисквания:

- да не работят повече от 20 часа на седмица по време на семестъра, освен ако работата не е част от самото обучение;
- да не развиват собствен бизнес и да не работят като професионални спортисти или артисти на свободна практика;
- да не заемат постоянно работно място на пълен работен ден.

Всички лица, които работят без разрешение за работа, се експулсират от страната. На работодателя също се налага парична глоба.

Адресът на българското посолство в Лондон е:

GREAT BRITAIN, LONDON

Embassy of the Republic of Bulgaria

186, Queen's gate

Tel. (0044-207) 584 94 00, 584 94 33; Fax (0044-207) 584 49 48

ФЕДЕРАЛНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЯ

Условия за влизане и пребиваване

Не е необходимо българските граждани да притежават виза за Германия за краткосрочен престой, ненадвишаващ 90 дни в рамките на 6 месеца от деня на пресичане на външната граница на Шенгенското пространство. Този престой не дава право за извършване на

трудова дейност. За трудова дейност се смята всяка дейност, която цели печалба или за която е договорено заплащане. Работа срещу прехрана и подслон също може да се интерпретира като заплащане. Трудова дейност е и провеждането на практика или оказването на домашни грижи. Извършването на такава дейност не е допустимо дори и за един ден. При безвизово влизане в Германия са необходими здравна застраховка; документация за целта на

8 престоя в Германия, например покана от служебен партньор или частно лице, ваучер от туристическа агенция или хотел; достатъчни финансови средства за планирания срок на престоя (особено за случаите, когато не е налице покана); билет за обратно връщане или съответните финансови средства за това. Граничните служители по преценка могат в отделни случаи да поискат допълнителна документация. При установяване на нередовни документи или нелегално пребиваване в страната следва задържане, съдебен процес по бърза процедура за нарушаване на Закона за чужденците. След изтърпяване на наложената присъда лицата биват екстрадирани. Наложени наказанията включват и забрана за влизане в страната, а оттам и в цялото Шенгенско пространство от две години до завинаги. Визи са необходими за дългосрочен престой (повече от три месеца на полугодие) при следване, извършване на трудова дейност и други. Молба за виза се подава във Визовата служба на Посолството на ФР Германия:

София, ул. "Фредерик Жолио Кюри" № 25
тел. 963 41 01

Условия за работа

За българските граждани са в сила ограниченията по германското законодателство за работа на граждани на трети страни, с изключение на случаите, произтичащи от изпълнението на двустранните спогодби и споразумения между двете държави. Разрешение за работа получават лица, които или запълват дефицита от работна ръка на пазара на труда, или допринасят за икономическото развитие на страната/региона. Допълнително условие е за вакантното място да няма кандидати германски граждани или такива от други държави-членки на ЕС. За всяко започване на работа е необходимо разрешението на службата по труда. При установяване на незаконна заетост се предвиждат глоби за нелегално работещия чужденец и за работодателя. За работна виза се кандидатства преди заминаване в посолството на ФР Германия в София, където се получава пълна информация за това, какви документи се изискват.

Адресите на българските дипломатически или консулски представителства във ФРГ са:
BR DEUTSCHLAND, 10117 BERLIN
Botschaft der Republik Bulgarien
Mauerstr. 11
Tel. (0049-30) 201 09 22 go 26; Fax (0049-30) 208 68 38 - посолство
Fax (0049-30) 208 61 24 - консулска служба

BR DEUTSCHLAND, 53173 BONN 2

Aussenstelle der Botschaft der Republik Bulgarien

Bad Godesberg, Auf der Hostert 6

Tel. (0049-228) 36 30 61 go 65; Fax (0049-228) 35 82 15 - посолство

Tel. (0049-228) 35 30 15 - консул; Fax (0049-228) 35 10 28 - консулска служба

BR DEUTSCHLAND, 80639 MÜNCHEN

Generalkonsulat der Republik Bulgarien

Walhallastr.7

Tel. (0049-89) 17 11 76 14 - централа; (0049-89) 17 11 76 14 - консул

Автоматична информация: Tel. (0049-89) 15 50 26 и 029

Консулска информация: Tel. (0049-89) 15 50 27; Fax (0049-89) 17 50 06

РЕПУБЛИКА ГЪРЦИЯ

Условия за влизане и пребиваване

Посещението в Р Гърция с цел туризъм и гостуване е безвизово, като се разрешава престой до деветдесет дни в рамките на шест месеца от датата на първото влизане в страната. Изисква се доказване на минимална сума от около 15 евро за всеки ден от предвидения престой, като минималната изискуема сума, независимо от продължителността на престоя, е 100 евро. За влизане в Гърция с цел обучение в гръцки учебни заведения,

професионална квалификация, участие в различни програми, работа (сезонна и за продължителен период от време), събиране на разделени семейства, е необходима виза, издадена от дипломатическите представителства на Гърция.

Адресите на дипломатическите представителства на Р Гърция у нас са:

Посолство на Р Гърция:

София, ул. "Сан Стефано" №33

тел. 946 10 27, 946 10 30, 943 34 53, 946 15 64, 943 40 96, 943 45 71; факс 946 12 49

Генерално консулство:

Пловдив, ул. "Преслав" №10

тел. (00359 32) 23 20 03, 23 87 88

Условия за работа

Работа може да се започне само след издаване на разрешение от страна на компетентните гръцки органи. Пълна информация за изискваните документи може да се получи от гръцкото посолство. Разрешението за работа е за срок от 1 година с възможност за подновяване за общ срок от 5 години. След този период е възможно издаването на постоянно разрешение за работа. Полаганият труд без разрешение за работа се счита за незаконен, за което се налагат санкции както на работодателя, така и на работещия - парична глоба, принудително извеждане от страната с налагане на забрана за посещението ѝ за определен срок, а в някои случаи и лишаване от свобода. При възникване на проблеми със здравословното ви състояние следва да имате предвид, че между правителствата на Р България и Р Гърция има

подписано Споразумение за сътрудничество в областта на здравната помощ, съгласно което двете страни се задължават да оказват безплатна медицинска помощ на гражданите от другата страна, временно пребиваващи на тяхна територия, когато през този период е възникнало остро заболяване или злополука. Условието за предоставяне на такава безплатна медицинска помощ е съответното лице да е влязло и да пребивава законно в страната.

Адресът на посолство на Р България:
GREECE, 15452 ATHENS
Embassy of the Republic of Bulgaria
33-A, Stratigou Kallari Str., Paleo Psychico
Tel. (0030-1) 674 81 06 / 8; Fax (0030-1) 674 81 30

Генерално консулство на Р България:
GREECE, THESSLONIKI
Consulat General de la Republique de Bulgarie
Nikolaou Manou 12 Str.
Tel. (0030-31) 82 92 10, 82 92 11; Fax (0030-31) 85 40 04

10

КРАЛСТВО ДАНИЯ

Условия за влизане и пребиваване

В Дания може да влезете без виза при краткосрочно пътуване до 90 дни в рамките на шест месеца. Съгласно датския Закон за чужденците всеки чужденец при влизането си на територията на страната трябва да разполага с достатъчно средства за издръжка за времето на своя престой и за завръщане. Определена е базисна сума за средствата за издръжка, с които трябва да разполага чужденецът за всеки 24 часа - 300 датски крони. Освен това чужденецът трябва да удостовери, че разполага с достатъчно средства за обратно връщане или с билет за връщане.

Условия за работа

Всяка форма на икономическа активност в Дания изисква наличието на разрешение. В случай на нарушаване на разпоредбите в тази област действа двустранната спогодба за реадмисия, както и налагане на забрана лицето да посещава страните от Шенгенското пространство. Разрешението за работа е обикновено за една година – с възможност за продължаване. Издава се от Имиграционната служба след консултиране на Регионалния съвет по пазара на труда, който провежда пазарен тест за наличие на местни граждани или граждани на държави-членки на ЕС, които биха могли да заемат съответното свободно работно място. Разрешението за работа се получава преди заминаване от България. Пълна информация за изискваните документи може да се получи от датското посолство.

Адресът на посолството на Дания в София е:
София, бул. "Дондуков" №54
тел. 980 08 30, 980 22 40, 988 17 23; факс 980 08 31

Адресът на българското посолство в Копенхаген е:
DENMARK, COPENHAGEN
Embassy of the Republic of Bulgaria
Gamlehave Alle 7, 2920 Charlottenlund
Tel. (0045-39) 64 2484, 63 56 34, 63 38 72; Fax (0045-39) 63 49 23

РЕПУБЛИКА ИРЛАНДИЯ

Условия за влизане и пребиваване

Ирландия осъществява по отношение на визовия режим различна политика от тази на държавите по Шенгенското споразумение. При пътуване за Ирландия е необходимо да притежавате валиден паспорт и виза. Виза се получава от ирландското посолство в Будапеща по определен ред.

Адресът на посолството на Ирландия е:
HUNGARY, 1944 BUDAPEST
Bank Center, Granit Torony, Szabadsag ter 7
Tel. (36 1) 302 96 00, 302 96 01; Fax (36 1) 302 95 99

Условия за работа

За да работите в Ирландия, трябва да имате разрешение за работа. Пълна информация за това, какви документи се изискват, може да се получи от ирландското посолство в Будапеща. Разрешението за работа е за срок от една година с възможност за продължаване, като за всеки следващ работодател се изисква ново кандидатстване. Работодателят подава документите за кандидатстване за разрешение за работа на чужденеца. Облекчена процедура за достъп до пазара на труда имат участници в програми за обмен и лица, допуснати по силата на двустранни споразумения. Когато се констатира незаконна заетост, гражданите на различните страни се третират в зависимост от договореностите между Ирландия и съответната страна. Спрямо българските граждани ще бъдат предприемани действия съгласно двустранната спогодба за реадмисия, която предстои да бъде подписана в най-скоро време.

Адресът на българското посолство в Дъблин е:
REPUBLIC OF IRELAND, DUBLIN 4
Embassy of the Republic of Bulgaria
22 Burlington Road
Tel. (00353 1) 660 32 93; Fax (00353 1) 660 39 15

КРАЛСТВО ИСПАНИЯ

Условия за влизане и пребиваване

Българските граждани, пътуващи за Испания с цел туризъм, бизнес, краткосрочни командировки, не се нуждаят от входна виза за пребиваване до 90 дни в рамките на период от 6 месеца. За престой над 90 дни следва да се получи виза от посолството на

Испания в София на адрес:

София, ул. "Шейново" № 27

тел. 943 30 32; 943 30 34; 943 36 20; 946 12 09, факс 946 12 01

За пътуването е необходимо да притежавате паспорт с валидност най-малко шест месеца към датата на влизане в страната, документ, доказващ целта и условията на посещението ви в Испания, медицинска застраховка, наличие на достатъчно финансови средства за времето на престоя, както и за обратното връщане или за транзитното преминаване към трета страна. Минималният размер на средствата, с които трябва да разполагате, или да докажете, че имате, е около 30 евро,

умножени по предвидените дни престой и броя членове на семейството, пътуващи с титуляра. Независимо от продължителността на предполагаемия престой, минималната сума, която трябва да се представи при всички случаи, възлиза на 300 евро на човек. В петдневен срок след влизането ви на испанска територия сте задължени да декларирате вашето пристигане в бюро за чужденци по местопребиваване.

Условия за работа

За да работите в Испания, е необходимо да притежавате работна виза, която се издава от испанските дипломатически и консулски представителства по утвърдена процедура. Разрешението за работа следва да се получи преди заминаването ви. Информация за изискваните документи се дава от испанското посолство. Продължителността на разрешението за работа е различна: при разрешение тип "А" – до 9 месеца, тип "В" – до една година, като първоначално е за определена професия и определен регион; тип "С" – за три години, и постоянно разрешение за работа, което е безсрочно. При констатиране на незаконна заетост от компетентните власти нарушителите подлежат на експулсиране, глоба и забрана за влизане в Испания, респ. в другите държави от Шенгенското пространство, за срок до 5 години.

Адресът на българското посолство в Магрид е:

ESPANA, MADRID 28016

Embajada de la Republica de Bulgaria,

Santa Maria Magdalena, 15

Tel. (0034-91) 345 66 51, 345 57 61, 350 36 50

Консулска служба: Tel./Fax (0034-91) 359 12 01

Почетно консулство на Р България в Барселона:

ESPANA, 08009 Barcelona

Po de San Juan, No 73

Tel. (93) 457 40 69, (93) 207 77 14; Fax (93) 207 09 98

ИТАЛИАНСКА РЕПУБЛИКА

Условия за влизане и пребиваване

Българските граждани, пътуващи за Италия с цел туризъм, бизнес, краткосрочни

командировки и други, не се нуждаят от входна виза за пребиваване до 90 дни в рамките на шест месеца. За престой над 90 дни следва да се снабдите с виза от посолството на Италия в София.

*Адресът на визовата служба на посолството на Италианската република в София е:
София, ул. "Шипка" № 7
тел. 980 77 47, 980 69 50, 980 89 29; факс 980 45 07*

Италия разрешава влизането на своя територия на чужденци, които са в състояние да докажат, че притежават необходимите документи за удостоверяване на целта и условията на пребиваване, че разполагат с достатъчно средства за продължителността на престоя и за завръщането в страната по произход (респ. билет за завръщане). При пътуване е необходимо да притежавате паспорт с валидност най-малко шест месеца към датата на влизане в страната и медицинска

застраховка. Контролиращият орган ще изисква от вас да докажете също така, че имате осигурени подходящи условия за настаняване. В осемдневен срок след влизането на италианска територия сте задължени да декларирате вашето пристигане в Бюрото за чужденци по местопребиваване.

13

Условия за работа

За да работите в Италия, е необходимо да притежавате работна виза, която се издава от италианските дипломатически и консулски представителства по утвърдена процедура. Разрешението за работа следва да се получи предварително. Пълна информация за това, какви документи се изискват, може да се получи от италианското посолство. Разрешенията се издават в рамките на ежегодната квота за работници от трети страни, като самото разрешение е за срок до две години с възможност за подновяване. При незаконна заетост са предвидени санкции, включително експулсиране в 15-дневен срок с декрет от префекта на съответната област.

*Адресът на българското посолство в Рим е:
ITALIE, ROME 00197*

Ambassade de la Republique de Bulgarie

Via Pietro P. Rubens 21

Tel. (00390 6) 322 46 40, 322 46 43, 322 46 45; 322 46 48; Tel./Fax (00390 6) 322 61 22

ВЕЛИКО ХЕРЦОГСТВО ЛЮКСЕМБУРГ

Условия за влизане и пребиваване

Не е необходима виза за кратък престой до 90 дни в рамките на 6 месеца от деня на първоначалното пресичане на граница на Шенгенското пространство. Този престой не дава право за извършване на дейност с цел трудово възнаграждение или учение. Заплащане под формата на прехрана и подслон може да бъде възприета като трудово възнаграждение. Мотивът за

безвизово пътуване при упоменатите условия може да бъде частно гостуване, туризъм, водене на преговори, сключване на договори, участие в кратки курсове. При колебание дали пътуването е необходимо да се осъществи с виза или без виза, следва да се допитате до консулската служба на посолството на Кралство Белгия в София:

София, пл. "Велчова завера" № 1
тел. 988 72 80, факс 963 19 45

При безвизов престой на люксембургска територия чужденецът следва да притежава паспорт със свободни страници и валидност най-малко 3 месеца след момента на приключване на въпросното пътуване, както и билет за обратно връщане или необходимите финансови средства за това. Люксембургското законодателство не предвижда изискване на определена сума от чужденец, преминаващ границата на страната. Контролният орган преценява според случая дали чужденецът, желаещ да премине люксембургски граничен контролно-пропускателен пункт, притежава достатъчно средства за издръжка по време на престоя си. Целта на пребиваването на чужденец, декларираният от него вид подслон в Люксембург са определящи при вземането на решение за допуск от страна на властите.

Условия за работа

Българските граждани, желаещи да работят в Люксембург, следва да получат разрешение за работа преди влизането им в страната, за което работодателят прави искане пред компетентните власти. Работната виза се получава от посолството на Белгия в София - по установен от него ред. Пълна информация за процедурата може да се получи от белгийското посолство. Разрешенията за работа биват: тип "А" – за една година; тип "В" – за четири години, като в този случай изискването е чужденецът да е живял и работил в страната минимум година; тип "С" – неограничено във времето, като изискванията са лицето да е живяло и работило законно пет години в страната; тип "D" – за срока на стажа, практиката, чиракуването или обучението. При нарушаване на разпоредбите за наемане на работа нелегалният работник се извежда от страната след налагане на съответните законови наказания, включително забрана за повторно влизане за определен период.

Адресът на българското посолство в Брюксел е:

BELGIQUE, BRUXELLES 1180

Ambassade de la Republique de Bulgarie

58, Avenue Hamoir, UCCLÉ

Tel. (0032 2) 374 84 68, 375 22 34; Fax (0032 2) 374 91 88

КРАЛСТВО НИДЕРЛАНДИЯ

Условия за влизане и пребиваване

Не се изисква виза за български граждани за престой до 90 дни в рамките на 6 месеца от деня на първоначалното пресичане на граница на Шенгенското пространство. Този престой не дава право за извършване на дейност с цел трудово възнаграждение или учение. Заплащане под формата на прехрана и подслон може да бъде възприета като

трудова възнаграждение. Мотивът за безвизово пътуване при упоменатите условия може да бъде частно гостуване, туризъм, водене на преговори, сключване на договори, участие в кратки курсове.

*Адресът на консулската служба на посолството на Нидерландия в София е:
София, ул. "Галичица" № 38
тел. 962 54 81, 962 57 85, 962 57 90, 962 57 95; факс 962 59 88*

При безвизов престой на нидерландска територия българският гражданин следва да притежава паспорт със свободни страници и валидност най-малко 3 месеца след приключване на пътуването, както и билет за обратно връщане или необходимите финансови средства. Сумата за издръжка на нидерландска територия, която граничните контролни органи изискват, възлиза на около 35 евро на човек за ден престой.

Условия за работа

За да работят в Нидерландия, българските граждани се нуждаят от разрешение за работа, което се дава от имиграционните власти след консултиране с Министерство по социалните въпроси и заетостта чрез Службите по работната сила. Работодателят кандидатства за издаване на разрешението. То обикновено е до една година за временна работа, а за дългосрочен трудов договор е със срок до максимум три години. Пълна информация за това, какви документи се изискват за издаване на разрешение за работа, може да се получи от нидерландското посолство в София. Работещите без разрешение за работа могат да бъдат задържани за срок от шест месеца и подлежат на експулсиране, след което не се допускат за определен период в Шенгенското пространство.

*Адресът на българското посолство в Хага е:
NIEDERLANDE, DEN HAAG
Embassy of the Republic of Bulgaria
9, Duinroosweg, 2597 KJ
Tel. (0031 70) 350 30 51, 354 08 76; Fax (0031 70) 358 46 88*

ПОРТУГАЛСКА РЕПУБЛИКА

Условия за влизане и пребиваване

Не се изискват визи за български граждани, желаещи да посетят Португалия за престой до 90 дни в рамките на 6 месеца от деня на първоначалното пресичане на граница на Шенгенското пространство. Този престой не дава право за извършване на дейност с цел трудово възнаграждение или учение. Заплащане под формата на прехрана и подслон може да се възприеме като трудово възнаграждение. Мотивът за безвизово пътуване при упоменатите условия може да бъде частно гостуване, туризъм, водене на преговори, сключване на договори, участие в кратки курсове. При колебание дали пътуването следва да се осъществи с виза или без виза, трябва да се допитате до консулската служба на

посолството на Португалия на адрес:

София, ул. "Ю.Гагарин", бл. 154 А, ет.6, ап.23
тел. 971 34 11; факс 971 38 71

Българските граждани, които пътуват за Португалия, трябва да разполагат с паспорт със свободни страници, валиден най-малко 3 месеца след момента на приключване на съответното пътуване, както и билет за обратно връщане или необходимите за това финансови средства. За да получат разрешение за безвизово влизане и престой в Португалия, чужденците трябва да разполагат със следните суми: 75 евро за всяко влизане и 40 евро за ден престой.

Адресът на посолството на Португалия в София е:
ул. "Ивац Войвога" № 6
тел. 943-36-67; 943-36-70, факс 943-30-89

16

При влизането си в Португалия през някой от неконтролираните гранични пунктове българските граждани са длъжни да съобщят за това в рамките на 3 работни дни, като за целта подадат безплатен формуляр-декларация в една от следните служби: Servico dos Estrangeiros e Fronteiras, Guarda Nacional Republicana, Policia de Seguranca Publica.

Условия за работа

Българските граждани, които желаят да работят в Португалия, трябва да имат разрешение за работа и разрешение за пребиваване в страната. Пълна информация за документите и процедурата може да се получи от португалското посолство в София. Облекчена процедура за достъп до пазара на труда се предвижда за лица по двустранни споразумения за заетост на Португалия с други страни, но в рамките на определената квота. На чужденците, работещи в Португалия без разрешение, се налага глоба до 500 евро и се определя кратък срок за напускане на страната. В този случай забраната за повторно влизане в Португалия е три години. При принудително експулсиране на чужденец от португалските власти забраната за посещение на Португалия е минимум пет години.

Адресът на българското посолство в Лисабон е:
PORTUGAL, LISBOA, 1200-792
Embaixada da Republica da Bulgaria, Rua do Sacramento a Lara 31
Tel. (00351 21) 397 63 64; Fax (00351 21) 397 92 72

РЕПУБЛИКА ФИНЛАНДИЯ

Условия за влизане и пребиваване

При пътуване за Финландия е необходимо да притежавате валиден паспорт за най-малко шест месеца след датата на влизане. Българските граждани могат да влизат на територията на Финландия без виза при краткосрочно пътуване до 90 дни в рамките на шест месеца. Сумата, която изискват граничните контролни органи при проверка на средствата за издръжка,

възлиза на 40 евро на човек на ден.

Адресът на финландското посолство в София е:

бул. "Симеоновско шосе" 57, резиденция 3

тел. 962 58 70, 962 58 71; факс 962 51 70

Условия за работа

За да работите във Финландия, трябва да притежавате разрешение за работа. Разрешенията биват временни и постоянни, разделени на статут "А" и статут "В". Издават се за минимум от една година с възможност за подновяване. Годишна разпоредба определя за какъв вид заетост гражданите на трети страни ще получават разрешение за работа по облекчена процедура. Разрешението за работа се издава след преценка на компетентните финландски власти за всеки един отделен случай. Разрешенията за работа и за пребиваване се издават едновременно от финландските дипломатически и консулски представителства. Пълна информация за това, какви документи се изискват, може да се получи от финландското посолство в София. На чужденец, работещ без разрешение, се налагат глоби за нарушение по финландския Закон за чужденците.

Адресът на българското посолство в Хелзинки е:

FINLAND, 00140 HELSINKI 14

Embassy of the Republic of Bulgaria

Kuusisaarentie 2

Tel. (00358 9) 458 41 30, 458 40 55; Fax (00358 9) 458 45 50

ФРЕНСКА РЕПУБЛИКА

Условия за влизане и пребиваване

Българските граждани, пътуващи с цел туризъм, бизнес, краткосрочни командировки, не се нуждаят от входна виза за пребиваване във Франция до 90 дни в рамките на период от 6 месеца. За пътуването е необходимо да притежавате паспорт с валидност най-малко шест месеца към датата на влизане в страната. За престой над 90 дни във Франция следва да се снабдите с виза от консулския отдел при посолството на

Франция в София на адрес:

София, ул. "Оборище" № 47

тел. 946 12 57, 946 10 40, 946 13 81

При пресичане на външните граници на Шенгенското пространство (на основание чл. 5 от Конвенцията за прилагане на Шенгенското споразумение) граничните органи могат да поискат документ, доказващ целта и условията на посещенията ви във Франция, медицинска застраховка, наличие на достатъчно финансови средства за времето на престоя (около 45 евро на човек на ден), както и за обратното връщане или за транзитното преминаване към трета страна. В петдневен срок след влизането на френска територия сте задължени да декларирате вашето пристигане в Бюрото за чужденци по

местопребиваване.

Условия за работа

За да работите във Франция, е необходимо да притежавате работна виза, която се издава от френското посолство в София по утвърдена за това процедура. Пълна информация за това, какви документи се изискват, може да се получи във френското посолство. Общото разрешение за пребиваване и работа може да бъде временна карта, която е с продължителност за една година и е ограничена за определена работа и регион, или дългосрочна карта – валидна за десет години. Критериите са високи, издава се след обстойно проучване на пазара на труда. Упражняването на трудова дейност без разрешение е тежко нарушение и се преследва от полицейските и финансовите органи. Нарушителят подлежи на експулсиране, а също и на забрана за влизане във Франция за определен срок.

Адресът на българското посолство в Париж е:

FRANCE, PARIS 75007

Ambassade de la Republique de Bulgarie

No 1, Avenue Rapp

Tel. (0033) 1455 18 590, Fax (0033) 1455 11 868

18

КРАЛСТВО ШВЕЦИЯ

Условия за влизане и пребиваване

При пътуване за Швеция е необходимо да притежавате паспорт (с валидност най-малко 6 месеца от датата на влизане), като може да влезете без виза при краткосрочно пътуване до 90 дни в рамките на шест месеца. Шведският закон не предвижда конкретна сума за представяне при влизане в страната. Проверяващият служител решава според конкретния случай дали чужденецът има необходимите средства за издръжка.

Адресът на посолството на Швеция е:

София, ул. "Алфред Нобел" №4

тел. 971 24 31, 973 37 74; факс 973 37 95

Условия за работа

За да работите в Швеция, се нуждаете от разрешение за работа. Всеки чужденец, който подава заявление за получаване на разрешение за работа, трябва предварително да има конкретно предложение от работодател за заемане на определено работно място. Разрешението за работа се издава за срок, не по-дълъг от една година при първоначално издаване, а ако след пазарен тест се докаже пред Националната служба по заетостта значим дефицит на пазара на труда, може да се издаде за 18 месеца първоначално. Работа без разрешение е забранена и се наказва строго по действащото шведско законодателство. Пълна информация за това, какви документи се изискват, може да се получи от шведското посолство.

Адресът на българското посолство в Стокхолм е:
SWEDEN, STOCKHOLM 11431
Embassy of the Republic of Bulgaria
Karlavägen 29
Tel. (0046 8) 72 30 938, 79 05 942; Fax (0046 8) 21 45 03.

ДВУСТРАННИ СПОГОДБИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА ЗАЕТОСТ

■ СПОГОДБИ С ДЪРЖАВИ-ЧЛЕНКИ НА ЕС И СЪС СТРАНИ-КАНДИДАТКИ ЗА ЧЛЕНСТВО:

ФР ГЕРМАНИЯ

Спогодба между правителството на Република България и правителството на Федерална република Германия относно заетост на работници от български предприятия за изпълнение на договори за работа във ФРГ. Контингентът се определя всяка година от германска страна в съответствие с договореностите по Спогодбата въз основа на състоянието на безработицата във ФР Германия. Компетентен орган в България е Агенцията по заетостта (АЗ): 1000 София, бул. “Дондуков” № 3 (www.az.government.bg). Заинтересованите фирми могат да получат копия на Указанията и други актуални информационни материали от отдел “Международни спогодби и разрешения за работа” на Агенция по заетостта. Основните изисквания към българските строителни и други фирми, кандидатстващи за получаването на квота за изпълнението на подписан от тях междуфирмен договор с германски партньор, са дялово участие на чуждестранни физически или юридически лица до 50% и собствен кадрови и технически персонал, както и извършен в предходните 12 месеца обем дейност по предмета на междуфирмения договор.

Спогодба между правителството на Република България и правителството на Федерална република Германия относно заетост на работници за разширяване на техните професионални и езикови познания. Посредничеството в България се извършва от Агенцията по заетостта. Годишната квота за всички професии е 1000 души. Прилагат се две процедури: подбор на кандидати за анонимни работни места – “анонимен подбор на кандидати”; поименно изискване от германски работодател. Условието, на които трябва да отговарят кандидатите, са: при започване на работата да не са по-млади от 18 и по-възрастни от 35 години (предстои горната граница да бъде определена на 40 години); завършено професионално образование или най-малко 5 години трудов стаж по професията; добри познания по немски език. Кандидатите, одобрени от Дирекции “Бюра по труда” и Агенцията по заетостта, включително и тези с поименни договори, се явяват на интервюта, провеждани 1-2 пъти годишно от представители на Централната служба за трудово посредничество (ЦСТП)/Бон. Документите на одобрените по процедурата на анонимния подбор кандидати се предлагат на германски работодатели. Търсени на германския трудов пазар до момента са медицински сестри, рехабилитатори, строителни работници, месари, пекари и други,

както и професиите в областта на хотелиерството и ресторантьорството. ЦСТП издава т. нар. “Удостоверение за допуск”, само ако предложените в трудовите договори условия на труд и заплащане отговарят на тези в тарифните договори за определената професия. В случаите, когато германските работодатели нарушат договорените условия, българските работници могат да се обърнат към ЦСТП за проверка и намиране на работно място при нов работодател.

Споразумение за посредничество на български работници за срочна трудова заетост в областта на хотелиерството и ресторантьорството и в домакинства с лица, нуждаещи се от грижи, във Федерална република Германия, подписано на 12.12.2002 г. С влизането на това Споразумение в сила се прекратява действието на Споразумението за посредничество от 15.09.1999 г. Посредничеството ще се извършва от Агенцията по заетостта.

Посредничество на български студенти за лятна ваканционна заетост във ФР Германия. Посредничеството в България се извършва от Агенцията по заетостта. ЦСТП определя общ контингент и подконтингенти за двата вида подбор. Агенцията по заетостта разпределя контингента за анонимния подбор по ВУЗ съобразно числеността на студентите редовно обучение, без последен курс на семестриално обучение. Прилагат се две процедури: поименно изискване от германски работодател; подбор на кандидати за анонимни работни места – “анонимен подбор на кандидати”. Условията, на които трябва да отговарят кандидатите, са да не са по-възрастни от 30 години; да са редовни студенти; да не са последен курс на семестриално обучение; да имат добри познания по немски език. Дирекция “Бюро Студентски труд” приема документите, организира проверка на езиковите познания, въз основа на която се класират студентите в рамките на определената квота.

Посредничество на български ученици от ТОХ/ТХХ за ваканционна преддипломна практика във ФР Германия. Посредничеството в България се извършва от Агенцията по заетостта. Годишната квота се определя от ЦСТП. Подборът на учениците се извършва от ТОХ/ТХХ. Условията, на които трябва да отговарят кандидатите, са следните: да са ученици от български професионални училища, да са подготвящи специалисти в областта на хотелиерството и ресторантьорството; да имат добри познания по немски език; всички ученици да са навършили 18 години и само в изключителни случаи може да са под тази възраст, но задължително навършили 17 години; да са последна година обучение и до началото на практиката в Германия да не са положили матура.

ПОРТУГАЛСКА РЕПУБЛИКА

Спогодба между Република България и Португалската република за взаимно наемане на работа на техните граждани, подписана на 26.09.2002 г. Изпълнението на Спогодбата ще стартира през 2003 г. Спогодбата ще регулира двустранен обмен на работна сила - отнася се за български и португалски граждани с постоянно местожителство в своите страни, които искат да работят на територията на другата държава по срочен индивидуален трудов договор с работодател от приемащата държава. Възможно е наемането на работа по всички професии, чието практикуване не е ограничено за чужденци съгласно националното законодателство на страната-домакин. На гражданите, наети на работа, се издават работни визи и разрешения за работа съгласно действащата нормативна уредба

на приемащата държава, при което наетите работници се ползват със същите трудови права и задължения, които са в сила за местните работници, включително еднаква защита при прилагане на законите за здраве и трудова безопасност. Наетите работници се ползват от същата правна защита, която се осигурява на местните граждани по отношение на личните права и правата на собственост и могат да бъдат придружавани от членовете на техните семейства съгласно действащата нормативна уредба в приемащата държава. За набирането и подбора на работници отговаря Агенцията по заетостта.

ВЕЛИКО ХЕРЦОГСТВО ЛЮКСЕМБУРГ

Спогодба между правителството на Великото херцогство Люксембург и правителството на Република България за обмен на стажанти, подписана на 06.12.2002 г. Предстои изготвяне на процедура за прилагането ѝ. Спогодбата се отнася за гражданите на двете държави, постоянно живеещи на територията на своите страни, които желаят да упражняват за определен период от време заетост като стажанти в другата държава с цел усъвършенстване на професионалната и езиковата си подготовка. Съгласно тази Спогодба гражданите на двете страни могат да упражняват заетост като стажанти при условие, че имат завършено професионално образование и са на възраст между навършени 18 и 35 години. Годишната квота по тази спогодба е тридесет души. Разрешението за работа се издава за срок от една година, който може да бъде продължен с още шест месеца. Разрешението за работа е валидно само за работодателя, за който е издадено. Стажантите се ползват от същите условия за изплащане на трудово възнаграждение, труд, безопасни условия на труд и защита правата на работниците, които са валидни за гражданите на приемащата държава. По отношение на стажантите се прилагат законовите разпоредби за общественото и здравно осигуряване на приемащата държава. Те се ползват със същата правна защита, каквато приемащата държава предоставя на своите граждани относно лични и имуществени права. Компетентният орган, който е ангажиран с прилагането на Спогодбата в Р България, е Агенцията по заетостта.

21

ЧЕШКА РЕПУБЛИКА

Спогодба между правителството на Република България и правителството на Чешката Република за взаимно наемане на работа на граждани на Р България и граждани на Чешката република. Предстои подписване на процедура за нейното прилагане. Гражданите на двете държави ще могат да бъдат наемани на работа по всички професии, неограничени за чужденци в страната-домакин, въз основа на трудов договор с работодател. Разрешението за работа ще е за период от една година с възможност за продължаване за максимум още една година, а за сезонна заетост и за работа на учащи се младежи по време на ваканция – за период до шест месеца за календарна година.

■ С ДРУГИ ДЪРЖАВИ

КОНФЕДЕРАЦИЯ ШВЕЙЦАРИЯ

Спогодба между правителството на Република България и правителството на Конфедерация Швейцария за обмен на стажанти.

Общи условия:

- Кандидатите да са български или швейцарски граждани;
- Възраст - от 18 до 35 години;

- Образование - завършено професионално образование.

Разрешението за стаж е за срок от 12 месеца с възможност за максимално продължаване до 18 месеца. То се издава в съответствие с действащите нормативни разпоредби за влизане, пребиваване и труд на чужденци в Швейцария и България. Правата и задълженията на стажантите, включително условията на труд и възнаграждение, са еднакви с тези на гражданите на приемащата държава. Контингентът е 100 души за една календарна година. Компетентни органи:

- от швейцарска страна: Bundesamt fuer Auslaenderfragen /BAF/ Schweiz, 3003 Bern – WABERN, Quellenweg 15.

- от българска страна: Агенция по заетостта (АЗ), София 1000, бул. “Дондуков” 3.

Посредничеството на тези органи е безплатно. Компетентните органи могат в обосновани случаи да издадат разрешение за смяна на работното място.

Процедура за кандидатстване и посредничество на български граждани в Швейцария:

I. Поименно изискване

Съгласно чл. 8 на Спогодбата лицата, желаещи да получат разрешение за стаж, са длъжни предимно сами да си търсят работа в другата страна.

Българските граждани, които са си осигурили сами работно място за стажант, подават следните документи в Агенцията по заетостта, отдел “Международни спогодби и разрешения за работа”:

- трудов договор (швейцарски образец) с програма за допълнителна квалификация – 2 броя;
- попълнен и подписан от стажанта официален формуляр на молба (швейцарски образец) - 2 броя;
- автобиография;
- легализирани копия на дипломи и други свидетелства за завършено висше или средно специално образование и допълнителни професионални квалификационни курсове и специализации;
- 1 снимка.

Документите се попълват на езика, който кандидатът ще ползва по време на стажа в Швейцария. Образци на трудов договор и молба могат да се получат от АЗ и BAF. Кандидатите с професии от областта на хотелиерството и ресторантьорството могат да потърсят услугите на следните браншовите съюзи за намиране на работно място:

- **Schweizer Hotelier – Verein**

Monbijoustrasse 130; 3011 Bern, Tel. 0041-31-3704333, Fax 0041-31-3703170

- **GastroSuisse**

Blumenfeld 20; Zuerich 8046, Tel. 0041-1-3775111, Fax 0041 -1-3721492

- **Union Helvetia**

Adlingerswilerstrasse 22; 6006 Luzern, Tel.(0041-41) 418 2333, Fax (0041-41) 4182282

II. Анонимен подбор

Съгласно чл. 8 на Спогодбата компетентните органи могат да съдействат за намиране на работа чрез подходящи мерки, когато кандидат-стажантът не може да си осигури сам работно място. С оглед състоянието на швейцарския пазар на труда Федералната служба по въпросите на чужденците/Берн би могла да посредничи за намирането на работни места на добре квалифицирани лица с икономическо или техническо образование или с професии от областта на здравеопазването. Кандидатите могат да оформят и внесат в АЗ същия комплект документи, както при “Поименния подбор”, на езика, който ще ползват

(френски, италиански или немски) - без трудов договор. Федералната служба по въпросите на чужденците включва изпратените от АЗ кандидатури в Националната швейцарска електронна система за посредничество (AVAM). Паралелно кратка анонимна информация за кандидат-стажантите ще бъде публикувана в брошурата "Кандидатури на чуждестранни стажанти", която се предлага на около 200 заинтересовани предприятия, трудови консултантски служби, бюра по труда, агенции за трудово посредничество, професионални съюзи и други. Компетентната швейцарска служба не гарантира получаването на работно място и след 5 месеца при неуспешно посредничество връща документите обратно.

ДВУСТРАННИ СПОГОДБИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ В ОБЛАСТТА НА СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ

Двустранните спогодби уреждат случаите на провеждане на осигуряването, както и отпускане на краткосрочни обезщетения и на пенсии от задължителното обществено осигуряване, когато едно лице е работило и е било осигурявано в двете страни по спогодбата едновременно или последователно. Към момента са в сила единадесет спогодби, конвенции и споразумения с други страни. Преговорите по проектите за нови спогодби с Р Македония, Р Кипър, Р Хърватия, Конфедерация Швейцария и Р Унгария са в напреднала фаза на подготовка. Приключила е работата по проекта на Спогодба със Съюза на република Югославия. При прилагането на тези споразумения се спазват следните основни принципи:

- принципът на прилагане само на едно национално законодателство при провеждане на осигуряването;
- принципът на равното третиране като средство за преодоляване на пряката и непряка дискриминация на основание гражданство;
- принципът на запазване на придобитите права и на правата в процес на придобиване.

■ СПОГОДБИ С ДЪРЖАВИ-ЧЛЕНКИ НА ЕС И СЪС СТРАНИ-КАНДИДАТКИ ЗА ЧЛЕНСТВО, подчинени на горните принципи:

Спогодба между Република България и Федерална република Германия за социална сигурност, в сила от 1.02.1999 г. Спогодбата обхваща граждани на двете страни, бежанци, лица без гражданство, лица, които черпят права от гореизброените лица, граждани на трети държави.

Материален обхват:

- германските правни разпоредби за пенсионното осигуряване, допълнителното миньорско осигуряване, помощта при старост за земеделците;
- българските правни разпоредби за пенсии за осигурителен стаж и възраст, инвалидни пенсии поради общо заболяване поради трудова злополука и професионална болест, гражданско-инвалидни пенсии, наследствени пенсии от горните видове.

Пенсиите се изчисляват по принципа на прякото изчисление - те се изчисляват от всеки от осигурителните органи на двете страни по националните закони, които той прилага, като се вземат предвид само осигурителните периоди в съответната държава и доходите, реализирани през тези периоди. Не се налага да се образува пропорция, защото не се

изчислява теоретичен размер, а директно се получава размерът, отговарящ на осигурителния стаж, придобит във всяка от страните.

Спогодба между Република България и Чешката република за социално осигуряване, в сила от 1.01.2000 г. Тази спогодба обхваща всички лица, които са били осигурявани от едната или и от двете страни, както и техните наследници, без значение на гражданството им. Съгласно нея не се отпускат социални и гражданско-инвалидни пенсии, а също така само българската страна изплаща в Чехия военно-инвалидни пенсии и пенсии за особени заслуги, и то ако правото е възникнало в България.

Спогодба между Република България и Словашката република за социално осигуряване, в сила от 1.07.2002 г. Тази спогодба обхваща всички лица, които са били осигурявани от едната или и от двете страни, както и техните наследници, без значение на гражданството им.

Договор между Република България и Кралство Испания за социално осигуряване, подписан през м. май 2002 г. Договорът е ратифициран от българска страна. Предстои неговото ратифициране от страна на Испания и последващото му влизане в сила.

24 ■ **СПОГОДБИ, СКЛЮЧЕНИ ПРЕЗ 50-те и 60-те ГОДИНИ**, които са все още в сила, но предстои да бъдат актуализирани:

Спогодба между Народна република България и Съюза на съветските социалистически републики за социално обезпечаване.

Конвенция между правителството на Народна Република България и правителството на Румънската народна република за сътрудничество в областта на социалните въпроси.

Спогодба между Народна република България и Унгарската народна република за сътрудничество в областта на социалната политика.

Конвенция по социалното осигуряване между Народна република България и Федеративна народна република Югославия.

Спогодба за сътрудничество в областта на социалната политика между Народна република България и Полската народна република.

Спогодба по държавното обществено осигуряване между Народна република България и Народна република Албания.

■ **ДРУГИ СПОГОДБИ:**

Спогодба между Народна република България и Социалистическа народна либийска арабска Джамахирия по социалното осигуряване.

Споразумение между правителството на Република България и правителството на Република Турция за изплащане на български пенсии в Р Турция.